

Silo, 04-08-2019 Doe goed!
Overdenking door dhr. Jacob Bandstra

“Wijd mijn stem, opdat ik andren van uw goedheid spreken mag.” Een toepasselijke zin om deze preek mee te beginnen.

De stem van Martin Luther King echoot nog door tot in onze tijd. Je hoeft maar ‘I have a dream’ te zeggen, of bij veel mensen piekt het kippenvel al op. Als er iemand de woorden uit de Galatenbrief heeft uitgeleefd, om het goede te doen in deze tijd, is hij het wel. Ook in zijn schrijven roept hij op om het goede te doen. Zijn brief vanuit de gevangenis in Birmingham ademt liefde. Geduldig en zachtmoedig wijst hij de predikanten die tegen hem schrijven terecht.

Tegelijk horen we in de brief wel een teleurgesteld man. Hij is teleurgesteld dat hij tegenstand krijgt van een groep blanke predikanten, en daarom schrijft hij deze brief aan hen. Daarin gaat hij niet “van dik hout zaagt men planken.” Hij begint zijn brief dan ook met de uitspraak dat hij **ziet** dat die mannen werkelijk van goede wil zijn, en dat hun bezwaren uit een oprecht hart komen. Hij voelt dat zij een misstap tegen hem begaan. In de geest van de Galatenbrief geeft hij hen daarop een liefdevol en redelijk antwoord.

Hij probeert hen mee te laten lopen op zijn weg. **Waaróm** hij het onrecht in Birmingham niet links kon laten liggen. **Waarom** hij als een profeet zich geroepen voelde om tegen het onrecht in te gaan. En hoewel wij opgeroepen worden om elkanders lasten te dragen, voelt hij dat de predikanten daarin tekort zijn geschoten. Ze zijn tegen de demonstraties in hun stad, maar hebben geen oog voor de reden **waaróm** die demonstraties plaatsvinden.

In de argumenten die de predikanten geven, horen we de echo van Prediker. Het zal op de gepaste tijd zijn dat er veranderingen komen, daar moeten we niet zelf aan lopen morrelen.

Nee, zegt King, de tijd is geen magisch woord waarmee alle moeites in de wereld weggetoverd worden. Voor degenen die aan de macht zijn, komt verandering nooit ‘op tijd.’ Maar, zoals Bob Dylan in 1964 zong, ‘The Times They Are A Changing’, de tijden zijn aan het veranderen. Alleen gebeurt dat niet vanzelf, daar moet wel wat voor gedaan worden. En daar vinden Prediker, Galaten en King elkaar. In welke fase van je leven je ook zit, de tijd om het goede te doen **is nu!** We zien bij Prediker dat onder aan de streep, na zijn beschouwing over alle tijden die een mens meemaakt, er voor een mens niets beters is dan zich te verblijden en het **goede te doen**. In de Galatenbrief worden we opgeroepen om **het goede te doen**, omdat het **daar nu de**

tijd voor is. En Martin Luther King vertelt ons dat “We must use time creatively, in the knowledge that the time is always ripe to do right.” Oftewel: Besteed je tijd opbouwend, wetende dat de tijd altijd rijp is om het goede te doen.

Maar hoe doen wij dan het goede?

Door te luisteren naar ons geweten

Ons geweten werkt in ons, om ons tot goede daden te drijven. Ons geweten is daar erg creatief in. Daarmee bedoel ik, dat het telkens op nieuwe situaties op een eigen wijze inspeelt. Dat kan in individuele situaties zijn, zoals sorry zeggen nadat je een ander gekwetst hebt en je eigenlijk wel voelt dat je mis zat. Het kan zijn dat je geweten je oproept om aan een goed doel te doneren. Je geweten kan je ook tot grotere daden roepen, zoals laatst enkelen uit onze gemeente bij het kerkasiel zijn geweest.

Ons geweten roept ons op tot actie.

De rol van het geweten in ons geloof is diep in het DNA van het baptisme verweven. We zien dat vanaf het begin die nadruk al bij baptisten aanwezig is. Een van de eerste baptisten die dat expliciet naar voren brengt, Thomas Helwys, werd daarom gevangengenomen tot zijn dood in 1616. Hij stelde dat een mens vrij moet zijn om zijn of haar geweten te volgen. De koning had niet het recht of de macht deze te beknotten. Daarop werd hij door dezelfde koning in de gevangenis gegooid.

Deze strijd voor het geweten echoot enkele eeuwen later bij Martin Luther King door. Hem komen we in de gevangenis van Birmingham tegen. Hij is vastgezet, omdat hij bij een demonstratie aanwezig was die door de rechter was verboden. King en anderen gingen toch, waarop hij vastgezet werd.

King wordt daarop gevraagd waarom hij sommige wetten wel volgt en andere overtreedt. Is dat omdat je mag kiezen welke wetten je wel wil volgen, en welke niet? Hij antwoordt als volgt. Er zijn twee soorten wetten: Rechtvaardige en onrechtvaardige. Rechtvaardige wetten horen we te volgen. Daartoe hebben wij een wettelijke en een morele verplichting. Aan de andere kant hebben we voor onrechtvaardige wetten de morele verplichting om die te overtreden.

Onrechtvaardige wetten zijn die wetten, waardoor er een scheiding komt tussen mensen. Als gevolg daarvan worden mensen als dingen gezien, in plaats van mensen. Denk daarbij aan Hitlers regime, waarbij alles wat hij deed wettelijk was maar onrechtvaardig. En in de voorbereiding moest ik ook denken aan het boerkaverbod dat nu van kracht is. Is dat rechtvaardig? Is dat onrechtvaardig? Heft dat verbod de scheiding op, of verheft die ze juist? De stem van ieders geweten zal hierin verschillen.

Ons geweten alleen is daarom niet genoeg; ook de stem van de ander is nodig om goed te handelen, om te voorkomen dat de ander een ding wordt.

Ons geweten handelt niet in een vacuum, alsof er niks anders is. Tussen onszelf en de wereld lopen er altijd lijntjes. En net zoals wij vanuit onszelf ons geweten horen roepen, zo kan er ook vanuit buiten naar binnen ook een vraag komen. Vanuit onze broeders en zusters en de wereld horen wij een stem roepen tot ons.

Wij geven gehoor aan die roep op verschillende manieren. Dat hebben we zojuist gedaan, door in de mededelingen en de voorbede de namen te noemen van hen die gedragen worden. Maar ook in de kaartjes, de bloemen, de aandacht. Wij horen de moeite, en mogen mee dragen. Binnen Silo zijn er meerdere mensen die ook bij christenen in andere landen betrokken zijn, door reizen, brieven schrijven, financiële ondersteuning of op andere wijze. Onze broeders en zusters van over de hele wereld roepen ons op om goed te doen en naast hen te staan. Zo mogen wij het lichaam van Christus ondersteunen en sterken, en kan de Geest door ons geweten heen spreken.

Naast overtuigd worden door ons geweten, en de stem van onze broeders en zusters te horen, roept ook de wereld tot ons. De roep om betrouwbare collega's te zijn, die ondersteunen in plaats van met ellebogenwerk verder willen komen. De roep om integere politici, die niet alleen maar het pluche warm willen houden. De roep om een integere behandeling van immigranten, die niet als melkkoeien door mensenhandelaars of als vee in opvangkampen worden gezet. De roep om christenen die doen wat ze geloven. Hoe goed horen wij de roep die naar ons toe komt? En hoe geven wij op een integere wijze gehoor aan die oproep?

Hiermee komen we terug bij de tekst van vanochtend uit Galaten. Wij lazen vanochtend dat we de lasten van elkaar dragen. Zo vervullen wij de wet van Christus, de hoogste wet die ons gegeven is: Heb de Heer uw God lief, en uw naaste als uzelf. Zo kunnen wij door de liefde van het luisteren, naar het handelen gaan. De liefde die wij zo ontvangen van Christus, mogen wij zo doorgeven aan de mensen om ons heen.

Tegelijk kunnen we de woorden uit Prediker ook zo interpreteren, dat wat wij doen eigenlijk geen verschil maakt. De wereld draait toch wel door, en beter wachten we totdat op de juiste tijd wat gebeurd. Tegen deze houding gaat Martin Luther King in. Hij neemt duidelijk het midden tussen twee extremen. Hij gebruikt geen geweld om zijn doelen te bereiken, maar hij wacht ook niet af tot het eens vanzelf beter zal gaan. Wie geweld zaait, zal geweld oogsten. Wie niets zaait, oogst niets. Maar wie het goede blijft zaaien, en daarin blijft volharden, zal ook mogen oogsten.

Dat is geen achterover hangen en wachten tot de tijd rijp is. Wacht! betekent in veel gevallen: Nooit. In het Nederlands noemen we dat: "Van uitstel komt afstel". Of zoals

het Kings tijd verwoord werd: Stel gerechtigheid te lang uit en je ontnemt iemand die gerechtigheid.

Maar hoe kunnen wij dan recht doen aan degenen die naar ons roepen in onze tijd? Hoe doen we recht aan de mensen die luid dingen roepen, waar ons geweten bij begint te schreeuwen? Bidden wij voor Donald Trump, luisteren wij naar de mensen die achter Thierry Baudet aanlopen? Hoe doen wij goed aan iedereen, en niet alleen aan de mensen die op ons spoortje zitten? In ieder geval niet door iemand een kogel toe te wensen, zoals ik wel eens voorbij heb horen komen.

Als een mens de fout in gaat tegen jou of de jouwen, volg dan liever het voorbeeld dat ons gegeven wordt door Martin Luther King. Hoe hij bruggen bouwde tussen mensen die nu tegenover elkaar staan. Niet wachten op andere tijden, alsof er dan geen pijn en moeite meer zal zijn, maar in het nu. Waar we vanochtend over gelezen hebben in de Galatenbrief, dat het nú de tijd is om goed te doen. Of om King te citeren, nadat zijn huis gebombardeerd was, en een woedende menigte zich voor zijn huis had verzameld:

“Haal geen wapens. Als je ze hebt, neem ze mee naar huis. Hij die leeft bij het zwaard, zal sterven door het zwaard. Onthoud dat Jezus dat gezegd heeft. Wij prediken geen geweld. Wij willen onze vijanden liefhebben. Ik wil dat jullie onze vijanden liefhebben. Wees goed voor ze. Zo horen wij te leven. Wij moeten haat begroeten met liefde.”

Spreek met iemand die je tegenstaat in een geest van zachtmoedigheid, als een bruggenbouwer. Immers, jij zou net zo goed aan de verkeerde kant van de brug kunnen staan. Wees oprecht nederig en nieuwsgierig naar de ander. Overbrug de scheiding, laat die andere geen ding zijn voor jou en jij voor hem. Waarom is hij tegen meer Marrokanen in zijn woonwijk, of tegen massa-immigratie? Is dat blinde xenofobie of schuilt daar meer achter? Hoor hoe die persoon op die plek op zijn levenspad terecht is gekomen. En luister dan écht naar de zorgen en moeite die door hun woorden heen klinken. Alleen zo zul je weten wat het goede is, waar zij op dit moment nood aan hebben. Overbrug de scheiding, en laat mensen geen ding worden. In onze tijd van polarisatie blijft het nodig om die overbrugging te zoeken. In deze tijd waarin wij leven kunnen wij het verschil maken: Wat er na ons komt is voor ons onbekend.

Of zoals Jezus al zei: Iedere dag heeft genoeg aan zijn eigen kwaad. Laat ons dan in onze dagen de handen uit de mouwen steken en daar goed doen waar wij kunnen. Luister naar je geweten, luister naar je medemens. **Doe goed!**, nu de tijd daar rijp voor is. De tijd van afwachten is voorbij, de tijd van actie is gekomen.

Amen.

